

Achtergrondinformatie familie Cohen-Fresco, Berberisstraat 20, Den Haag.

Het gezin Cohen-Fresco bestond uit vader Isaïc Mozes Cohen, moeder Hanna (Annie) Cohen- Fresco en hun kinderen Gretha (Greetje) en Jacob (Jaap).

Het gezin woonde en werkte in de wijk, de kinderen gingen ernaar school. Tot ongeveer 1936 woonde het gezin eerst in de Irisstraat, daarna in de Berberisstraat.

Zij zijn gearresteerd, gedeporteerd en vermoord zoals vele andere Joodse inwoners uit de wijk wiens namen vergeten zijn.

Het herinneringsbord brengt de foto van Greetje en Jaap met hun klasgenootjes terug naar hun schoolplein aan de Anemoonstraat 25, precies 80 jaar later nadat zij zijn vermoord in Auschwitz. Zij keren letterlijk en figuurlijk terug naar het schoolplein, waarmee hun naam weer wordt genoemd.

Het noemen van namen van mensen die er niet meer zijn is een oude Joodse traditie die zegt dat zolang de naam wordt genoemd van de overledene de persoon in leven blijft. Ook in andere culturen kennen we deze traditie.

Foto privébezit van Martha Bakkum-Drubbel. Greetje (met witte haarband) en Jaap (naast het meisje met de strik).

Het bord herdenkt hiermee ook alle andere Joodse kinderen en hun ouders uit onze wijk die zijn gedeporteerd en vermoord in de Tweede Wereldoorlog.

Het gezin

Gretha Cohen, Greetje.

Geboren in Den Haag op 15 september 1931, en op 16 oktober 1942 via Westerbork, op transport gezet naar Auschwitz waar zij op 19 oktober 1942 is vermoord. Greetje was toen 11 jaar.

In Westerbork verbleef zij, samen met haar moeder en broer in *barak nummer 35*. Deze barak was destijds ingericht voor kinderen die zonder ouders aankwamen in Westerbork, het weeshuis genoemd. Ook was er een ziekenzaal voor kinderen ingericht.

Jacob Cohen, Jaap

Geboren in Den Haag op 10 augustus 1935 en op 16 oktober 1942 via Westerbork op transport gezet naar Auschwitz waar hij op 19 oktober 1942 is vermoord. Jaap was 7 jaar.

Hanna Cohen, Annie

Geboren in Den Haag op 16 maart 1906, opgepakt en op 16 oktober 1942 op transport gezet naar Auschwitz waar zij op 19 oktober 1942 is vermoord. Zij was 36 jaar en boekhoudster van beroep. Hanna's ouders en haar zus Betsie, die werkte als verkoopster in de stoffenwinkel van 'van Trommel' in de Fahrenheitstraat, zijn in Auschwitz vermoord.

Hanna's broer Jacques was soldaat bij het 3^e regiment der jagers en overleed tijdens de slag om Ockenburg op 10 mei 1940.

Isaïc Mozes Cohen

Geboren in Den Haag op 12 juli 1905. Hij is kleermaker en mogelijk 3 maanden voor Hanna, Gretha en Jacob opgepakt, vanwege zijn beroep om "aan het werk te gaan". Via Westerbork (officiële datum onbekend) is hij afgevoerd naar Gross Rosen waar hij op 7 februari 1945 is overleden.

Op 12 oktober 1942 verbleef hij nog in Westerbork gelijktijdig met Hanna Greetje en Jaap. Er zijn aanwijzingen dat hij tijdens de dodenmars in Gross Rosen is gefusilleerd met een nekschot.

Isaïc had 11 broers en zussen waarvan de meesten zijn vermoord. Een broer is voor de oorlog geëmigreerd naar Amerika.

De briefkaart en het telegram van Hanna

De Joodse Raad verstuurt een telegram op 12 oktober 194, namens Hanna (Annie) Cohen- Fresco aan de heer R de Bruin in Wassenaar. Zij verzoekt toezending van een voedselpakket. Hanna verblijft samen met Greetje en Jaap in barak 35 van Westerbork, Hooghalen oost. (Zij stuurt daarna een briefkaart aan de familie waarin zij haar verzoek toelicht en de situatie beschrijft.) Telegram en briefkaart zijn de laatste levenstekens van Hanna, Greetje en Jaap.

Telegram *Anna Cohen Fresco geboren 16 maart 1906 met dochter en zoon in barak 35 Westerbork Hooghalen oost verzoekt zenden van levensmiddelen pakket voorzien van label met alle personalia brengen Spui 151 Den Haag Joodsche Raad*

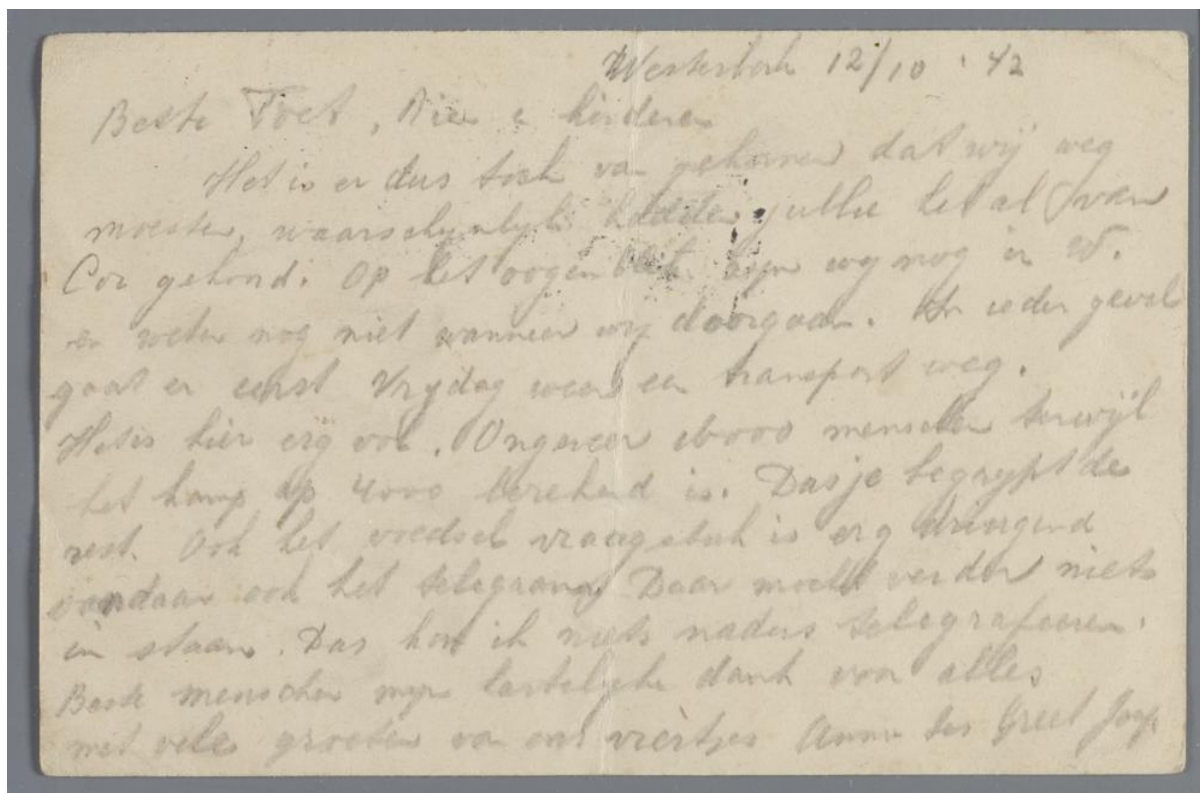
RIJKSTELEGRAAF							
VERKORTINGEN VOOR BETAALDE DIENSTAANWIJZINGEN							
D = Driemaal	PC = Kennings-Ord-	GP = Post Rekening					
ED = Amersfoot bericht	suage	MP = Eigenhandig					
s (bedrag)	TC = Collectieaanwijzing	LX = Gelukszeggen					
XP = Brieftekst	TK = Telegraf reizen	RM = Overstorting					
N ^o 1074 - HET RIJK VERGOED GEEN SCHILDE, VERBODEN IS DOOR HET RIJK ONDERBREIDEN BAKEN, DE VERKORTING OF DE VERKORTING OF DE VERKORTING VAN HET TELEGRAM.							
TELEGRAM							
NAAM VAN HET KANTOOR VAN DE AFZENDING, DE BESTEMMING	TELEGRAM, POSTNUMMER	AANTAL WOORDEN	TIJD VAN DE AFZENDING, DE INVOER- OF UITVOERTIJD	TIJDS- EN VERGELIJKING	TIJDS- EN VERGELIJKING	TIJDS- EN VERGELIJKING	TIJDS- EN VERGELIJKING
WASSENAAR de Bruin	1032	20	4 1/2	194	15.00		
<i>Anna Cohen Fresco geboren 16 maart 1906 met dochter en zoon barak 35 Westerbork Hooghalen oost verzoekt zenden van levensmiddelen pakket voorzien van label met alle personalia brengen Spui 151 den Haag Joodsche Raad</i>							
DRAAD OF TOESTEL-NUMMER:				Mod. T 17* L 1418-45 - K 983 NADRUK IS VERBODEN			

Op de omslag staat genoteerd

1e pak: 3 heele broden, 8 victoria kaken, 1 pak liga, 1 worst, 1 blikje leverpastei, 1 pot jam, 2 blikjes melk, 1 pak sunlightzeep, 1 bus Nutrogeen, 1 pond kaas.

2e pak: 3 heele broden, 1 blikje sardines, 1 stuk kaas, 1 potje chocoladepasta, 1 blikje melk, 1 blikje leverpastei, 1 blikje chocolademelk.

Briefkaart

Bron: Collectie Joods Historisch Museum document D003633 Alle rechten voorbehouden

Hanna schrijft de briefkaart na verzending van het telegram. Uit de tekst blijkt dat zij schrijft *namens het gezin* en dat ook Isaïc Mozes Cohen zich op dat moment in Westerbork bevindt. Dit blijkt ook uit de kaarten van Hanna en de kinderen uit de Cartotheek van de Joodse Raad, waarin staat aangegeven dat zij "met Isaïc Mozes Cohen zijn". Hanna schrijft de briefkaart op 12 oktober 1942 en spreekt over een "volgend transport op vrijdag". Op die vrijdag, 16 oktober 1942 is zij met Greetje (Gretha) en Jaap (Jacob) afgevoerd naar Auschwitz en daar zijn zij op 19 oktober 1942 vermoord.

De tekst op de briefkaart:

Westerbork, 12-10 '42

Beste Toet, Mies en kinderen,

Het is er dus toch van gekomen dat wij weg moesten, waarschijnlijk hadden jullie het al van Cor gehoord. Op het ogenblik zijn wij nog in W en weten niet wanneer wij doorgaan. In ieder geval gaat er eerst vrijdag weer een transport weg. Het is hier erg vol ongeveer 16000 menschen terwijl het kamp op 4000 berekend is. Dus je begrijpt de rest. Ook het voedselvraagstuk is erg dringend. Vandaar ook het telegram. Daar mocht verder niets in staan. Dus kon ik niet nader telegraferen.

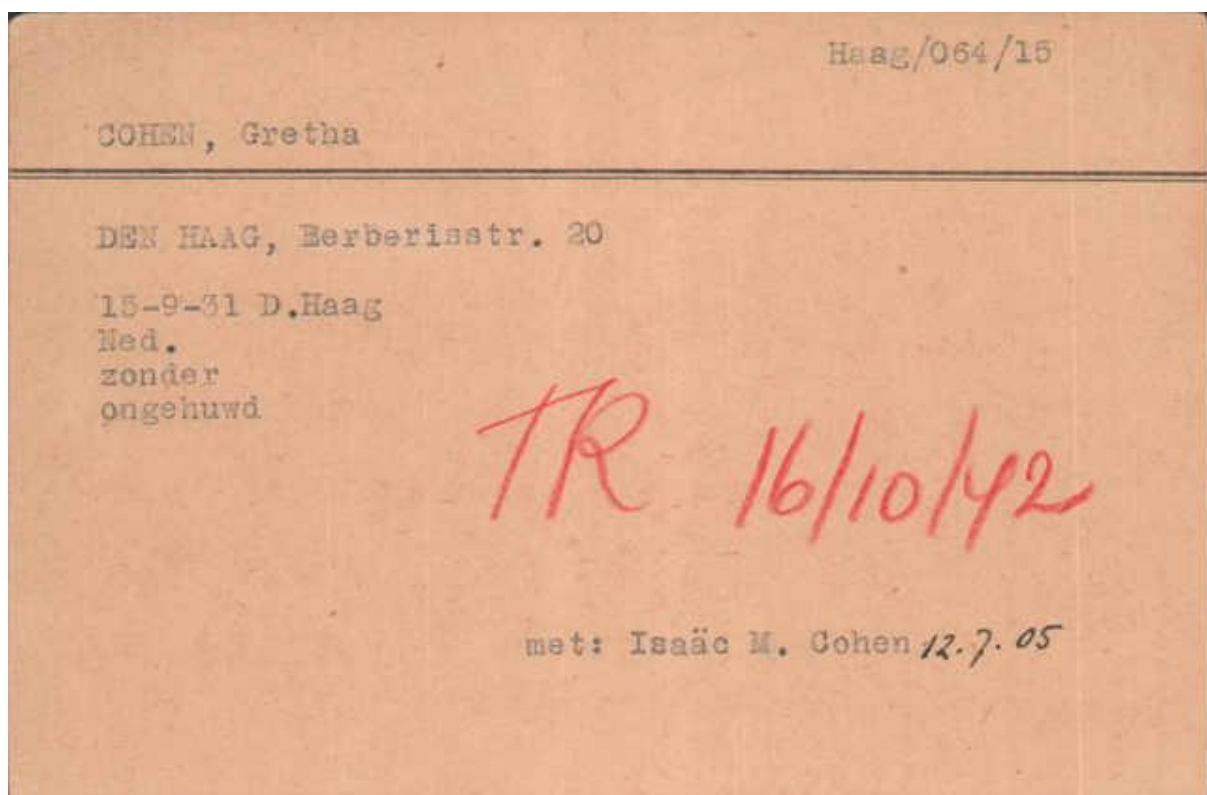
Beste mensen, mijn hartelijke dank voor alles, met vele groeten van ons viertjes Annie les. Greet Jaap

Het transport van 16 oktober 1942

Meer dan 46.000 mensen zijn op transport gezet vanuit Westerbork naar Auschwitz. De transporten kwamen tussen 15 juli 1942 tot 23 februari 1943 aan in Auschwitz. De meeste gedeporteerden op 16 oktober 1942 werden direct na 'selectie' naar de gaskamer gestuurd en daar vermoord.

Bron: museum Auschwitz.

Hanna verwijst in haar tekst op de briefkaart naar het transport op 16 oktober 1942, waarvan zij dan nog niet weet dat zij samen met Greetje en Jaap dan wordt gedeporteerd. In totaal zijn er 1710 tijdens dit transport gedeporteerd. Het transport kwam aan op 18 oktober in Auschwitz. Hanna, Greetje en Jaap zijn direct op 19 oktober vermoord.

Joodsche Raad kaart van Gretha Cohen met handgeschreven in rode letters de transportdatum.

Onduidelijk is of Isaac daar bij dit transport is gedeporteerd. Dit transport maakte een tussenstop bij station Cosel, 80 kilometer voor Auschwitz, waar 570 mensen, volgens de Duitsers geschikt om arbeid te verrichten, de trein moesten verlaten. Zij werden doorgestuurd naar andere concentratiekampen. Isaac is terecht gekomen in Gross Rosen waar hij tijdens de dodenmars van 7 februari 1945 vermoedelijk is gefusilleerd.

Haag/064/13
3/5 Oct 42 *Wbk*

COHEN, Isaïc M.

DEN HAAG, Berberisstr. 20
12-7-05 D.Haag
Ned.
kleermaker
gehuwd

4 niet meer in Wbk.

TR. 16/10/42

met: Hanna Cohen-Fresco 16.3.06
Gretha Cohen, 15.7.31
Jacob Cohen 10.8.35

Joodsche Raad kaart van Isaïc Mozes Cohen met in rode letters de transportdatum en de melding dat hij niet meer in Westerbork zou zijn.

<https://collections.arolsen-archives.org/en/document/130272506>

Haag/064/16

COHEN, Jacob

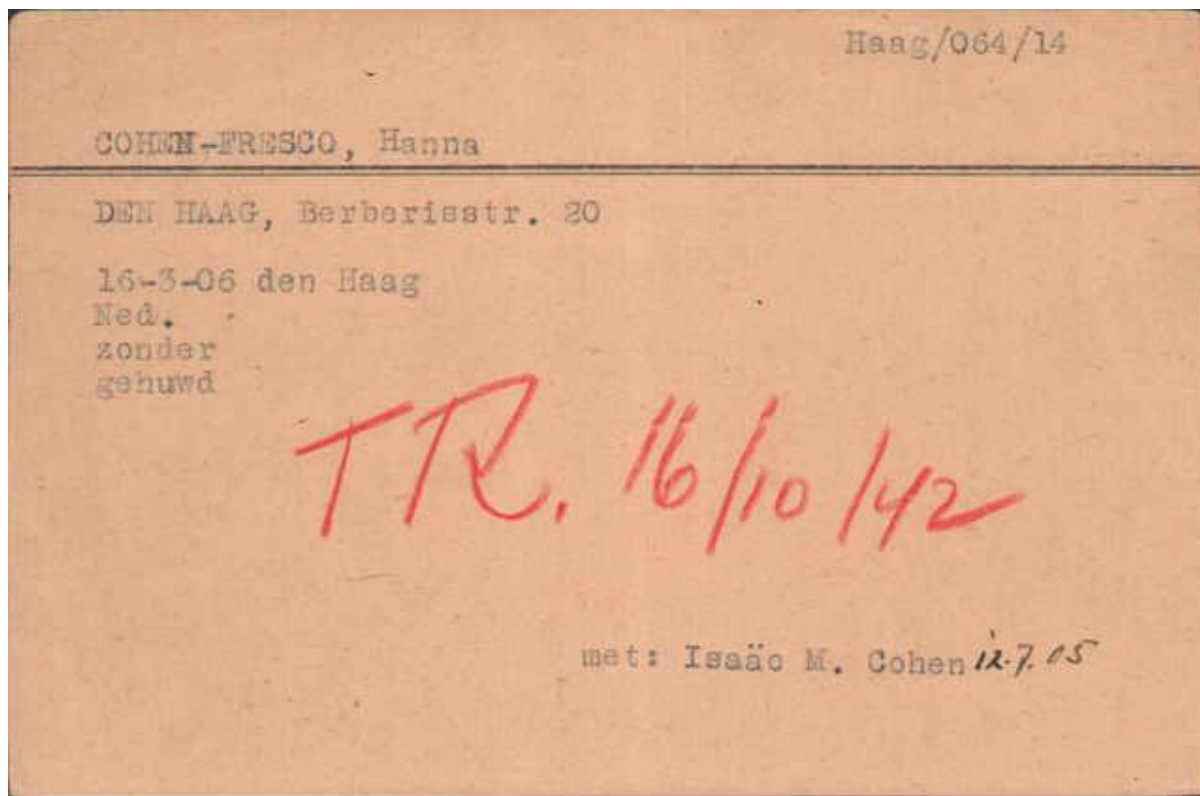
DEN HAAG, Berberisstr. 20
10-8-35 D.Haag
Ned.
zonder
ongehuwd

TR. 16/10/42

met: Isaïc M. Cohen 12.7.05

Joodsche Raad kaart van Jacob Cohen met handgeschreven in rode letters de transportdatum.

Bron Arolsen Archief

Joodsche Raad kaart van Hanna Cohen met handgeschreven in rode letters de transportdatum.

Bron Arolsen Archief

Overige informatie

- Een bezoeker van het Joods Monument was een *speelkameraadje van Jaap*. Hij heeft aangegeven dat het gezin verraden zou zijn is door buurtbewoners.
- Mogelijk is dit dezelfde persoon die contact heeft gehad met de eigenaresse van de foto, deze persoon vertelde dat hij een buurjongen was en dat zijn moeder een kastje voor Hanna zou bewaren. Dit gezin verhuisde naar Arnhem, het kastje verhuisde mee. Bij de slag om Arnhem is het huis en de inboedel vernietigd. Er waren geen slachtoffers in dit gezin.
- *Cijfers*: Er is een inventarisatie gemaakt van verdwenen en vergeten Joodse inwoners uit de Bomenbuurt: Noem hun naam.
De formele grens van de Bomenbuurt ligt bij de even zijde van de Valkenboskade. Het gebied tussen de oneven zijde van de Valkenboskade en Goudenregenstraat valt formeel onder de Bloemenbuurt maar is meegewogen in de genoemde inventarisatie "Noem hun naam"/ *Bomenbuurt*: Hier zijn in totaal 123 Joodse inwoners afgevoerd en vermoord waarvan 23 kinderen die jonger waren dan twintig jaar.
- In de *Bloemenbuurt Oost* (gerekend vanaf de even zijde van de Goudenregenstraat) zijn 50 joodse inwoners gedeporteerd en vermoord. Onder hen 13 kinderen, van 2 tot en met 20 jaar.
- In 2023 zullen er 4 Stolpersteine geplaatst worden bij de Berberisstraat 20.

Meer informatie

[Berberisstraat 20, Den Haag \(joodsmonument.nl\)](http://joodsmonument.nl)

[De verdwenen en vergeten Joodse inwoners van de Haagse Bomenbuurt – Joods Erfgoed Den Haag](#)